

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

ETHICS OF WAR

*Making Peace with
Amalek:
The Rambam's View*

Rabbi Netanel Wiederblank
ב' חשון תשע"ה • October 26, 2014

Making Peace with Amalek: The Rambam's View

Rabbi Netanel Wiederblank

(1) שמות פרק יז

Exodus 17

8 Then came Amalek, and fought with Israel in Rephidim. ח וַיָּבֹא, עַמְלֵק; וַיִּלָּחֶם עִם-יִשְׂרָאֵל, בְּרֵפְדִים.

14 And the LORD said unto Moses: 'Write this for a memorial in the book, and rehearse it in the ears of Joshua: for I will utterly blot out the remembrance of Amalek from under heaven.' יד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, כְּתֹב זֶאת זִכְרוֹן בְּסֵפֶר, וְשִׁים, בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ: כִּי-מַחֶזֶה אֶמְחָה אֶת-זִכְרֹךְ עַמְלֵק, מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם.

16 And he said: 'The hand upon the throne of the LORD: the LORD will have war with Amalek from generation to generation.' טז וַיֹּאמֶר, כִּי-יָד עַל-כִּסֵּי, הָיְתָה מִלְחָמָה לַיהוָה, בְּעַמְלֵק--מִדֹּר, דֹּר. {פ}

(2) דברים פרק כה

Devarim 25

17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt; יז זָכוֹר, אֵת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֵק, בְּדַרְדֹּר, בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם.

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God. יח אֲשֶׁר קָרַף בְּדַרְדֹּר, וַיִּזְנֹב בְּךָ כָּל-הַנְּחָשָׁלִים אַחֲרֶיךָ--וְאַתָּה, עָיִף וְיָגַע; וְלֹא יָרָא, אֱלֹהִים.

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that **thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.** יט וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסְבִּיב, בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ--**תִּמְחָה אֶת-זִכְרֹךְ עַמְלֵק, מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם; לֹא, תִשְׁכַּח.**

Two types of war!

(3) מגן אברהם ריש סימן תרפה

וא"כ כששומע בפורים פרשת ויבא עמלק נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא י"ח וכ"ה ברא"ם סי' ב'.

(4) ערוך השולחן אורח חיים סימן תרפה סעיף ה

ולענ"ד אינו כן שהרי הרמב"ם בספר המצות בעשין קפ"ח כתב שצונו להכרית זרע עמלק וכו' ובמצוה קפ"ט כתב שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק ע"ש וזה נזכר רק בפרשה זכור זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' והיה בהניח וגו' תמחה וגו' אבל בויבא עמלק [שמות] לא כתיב מצות זכירה לכלל ישראל ולא מצות מחייה, דשם כתיב [שמות יז, יד] כי מחה אמתה וגו' אבל לא כתיב תמחה שאנחנו מחוייבים לעשות כן וגם במגילה [י"ח]. משמע להדיא דעיקר חיובא היא בזכור דתניא זכור יכול בלב ת"ל לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור בפה ע"ש אלמא דחיובא היא רק בפרשה זכור מיהו זהו וודאי כשקראה בתורה בפרשה תצא דיצא מדאורייתא אבל מתקנתא דרבנן דווקא קודם פורים וההפטרות של פרשת זכור היא בשמואל [א' טו] כה אמר ד' צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק וגו' עד גבעת שאול ויש מתחילין פסוק קודם ויאמר שמואל אל שאול מפני שהיא ראש הפרשה:¹

¹ משנה ברורה סימן תרפה ס"ק טז

אבל לענ"ד עיקר דינו של המ"א צ"ע דהא כתיב בתורה זכור את אשר עשה וגו' אשר קרף בדרך ויזנב בך וגו' תמחה וגו' והכונה שלא לשכוח מה שעשה לנו עמלק ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע ולכך נצטוונו למחות את שמו כמו שכתב הרמב"ן בביאורו וזה לא נזכר בפרשת ויבא עמלק:

Offering Peace to Amalek

(5) דברים כ', י

פי תקרב אל עיר להלחם עליה, וקראת אליה לשלום.

(6) ספר החינוך (מצווה תקכו)

משורשי המצווה: לפי שמידת הרחמנות היא מידה טובה, וראוי לנו - זרע הקודש - להתנהג בה בכל ענייננו, גם עם האויבים עובדי עבודה זרה.

(7) "דעת זקנים מבעלי התוספות":

וקראת אליה לשלום - כי גדול השלום. שהקב"ה שינה כשאמרה שרה ואדוני זקן... ועוד כמה קולמוסין משתברין, כמה דיו משתפך, באחי יוסף (בראשית ג, טז-יז): וַיֵּצֵאוּ אֵל יוֹסֵף לְאֹמֶר אֲבִיךָ צִנֹּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לְאֹמֶר פֶּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פֶּשַׁע אֲחִיךָ וְחַטָּאתָם פִּי רָעָה גְּמֹלוּךְ, ולא מצינו ביעקב שציוה כן אלא מפני השלום כתב. וגם ברכת כהנים מסיים בשלום. וכן שמונה עשרה. ועוד שנו רבותינו: שואלין בשלום לעכו"ם מפני דרכי שלום. וגם המקדים שלום לחבירו צריך לכפול לו לשלום ולומר לו שלום עליך וברכה טובה. וסמך ללשון זה מדכתיב (תהילים כא, ד): פִּי תִקְדָּמֶנּוּ בְּרִכּוֹת טוֹב תִּשִׁית לְרֵאשִׁי עֲטָרַת פֶּז, כלומר: כי תקדמנו בשלום צריך להחזיר לו ברכת טוב, פירוש ברכה טובה. ולכך אמר ר' יוחנן: מימי לא הקדימני אדם לשלום ואפילו עכו"ם בשוק, שאין דרך למהר כל כך ולקדם לו שלום - הקדמתי לו לפי שאם יקדים לי הייתי צריך לכפול לו שלום ואין כופלין שלום לעכו"ם. ועוד אמרו רבותינו: מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום. וכן: מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום. ולכך בירך הקדוש ברוך הוא את עמו בשלום, שנאמר: ה' יברך את עמו בשלום.

(8) רש"י

כי תקרב אל עיר - במלחמת הרשות הכתוב מדבר, כמו שמפורש בענין (פסוק טו): כן תעשה לכל הערים הרחוקות.

(9) דברים פרשת שופטים פרק כ--רש"י

מלחמת רשות	(י) פִּי־תִקְרַב אֶל־עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם: (יא) וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם תִּעֲנֶה וּפְתַחְתָּהּ לָךְ וְהָיָה כִּלְעֵם הַנִּמְצָא־בָהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַס וְעַבְדוּךָ: (יב) וְאִם־לֹא תִשְׁלִים עִמָּךְ וְעִשְׂתָּהּ עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצִרְתָּ עָלֶיהָ: (יג) וְנִתְּנָה יְקִיָּה אֶלְהֵיךָ בְּיַדָּהּ וְהִפִּיתָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־תִרְבּוֹ: (יד) רַק הַנְּשִׁים וְהַטַּף וְהַבְּהֵמָה וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְעִיר כְּעִיר כְּלִשְׁלָלָהּ תִּבְזוּ לָהּ וְאָכַלְתָּ אֶת־שְׁלָל אֲבִיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְקִיָּה אֶלְהֵיךָ לָךְ: (טו) כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הָעָרִים הַרְחֹקֹת מִמָּךְ מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא־מַעֲרִי הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הַנֵּה:
מלחמת מצוה	(טז) רַק מַעֲרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְקִיָּה אֶלְהֵיךָ נָתַן לָךְ נִחְלָה לֹא תִחַיֶּה כְּלִי־נֶשֶׁמָה: (יז) פִּי־הַחֶרֶם תִּחְרִימם הַחַתִּי וְהָאֲמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי הַחִוִּי וְהַבּוֹסִי כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְקִיָּה אֶלְהֵיךָ: (יח) לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּלל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לְאַלְהֵיהֶם וְחַטָּאתָם לִיקְנוֹת אֱלֹהֵיהֶם: ס

(10) תלמוד ירושלמי מסכת שביעית פרק ו דף לו עמוד ג/ה"א

דאמר רבי שמואל בר נחמן שלש פרסטיגיות שילח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה להפנות יפנה להשלים ישלי' לעשות מלחמה יעשה גרגשי פינה... גבעונים השלימו... שלשים ואחד מלך עשו מלחמה

(11) רמב"ן דברים פרק כ פסוק י

כי תקרב אל עיר להלחם עליה וגו' - במלחמת הרשות הכתוב מדבר, כמו שמפורש בענין (פסוק טו), כן תעשה לכל הערים הרחוקות ממך מאד, לשון רש"י.

כתב הרב זה מספרי (שופטים קצט) ששנו שם כלשון הזה, במלחמת הרשות הכתוב מדבר. והכונה לרבותינו בכתוב הזה, אינה אלא לומר שהפרשה בסופה תחלק בין שתי המלחמות, אבל קריאת השלום אפילו במלחמת מצוה היא, שחייבים לקרא לשלום אפילו לשבעה עממים...² ונראה שיש הפרש עוד בשאלת השלום. שבערים הרחוקות נשאל להם לשלום ושיהיו לנו למס ויעבדונו, אבל בערי העמים האלה נשאל להם לשלום ומיסים ועבדות על מנת שיקבלו עליהם שלא לעבוד עבודה זרה, ולא הזכיר הכתוב זה בפרשה

² לפי הרמב"ן (בניגוד לרש"י) מצות קריאה לשלום קיימת גם במלחמה עם הערים הרחוקות, וגם במלחמה עם ערי העמים האלה אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה. ברם, יש הבדל בהגדרת ה"שלום". אבל מהרמב"ם מבואר שאין חילוק. (רמב"ם מסכים שיש הבדל בין שתי הקבוצות אם הן אינן נענות לקריאה לשלום.) נמצא שיש ג' שיטות.

הזאת, שכבר נאסר לנו בעובדי עבודה זרה (שמות כג, לג): לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי כי תעבוד את אלהיהם. ויתכן שלא נצטרך להודיע להם רק השלום והמיסים והשעבוד, ואחרי שיהיו משועבדים לנו נגיד להם שאנו עושים משפטים בעבודה זרה ובעובדיה בין יחיד בין רבים. וכן מה שנאמר כאן (פסוק יח): למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם, ואמרו בספרי: הא אם עשו תשובה אינן נהרגים, שבבעת עממים הוא, והתשובה הוא שיקבלו עליהם שבע מצוות שנצטוו בני נח לא שיתגיירו להיותם גרי צדק.

12) רמב"ם הלכות מלכים פרק ו

Halacha 1 War, neither a *milchemet hareshut* or a *milchemet mitzvah*, should not be waged against anyone until they are offered the opportunity of peace as [Deuteronomy 20:10](#) states: 'When you approach a city to wage war against it, you should propose a peaceful settlement.'

If the enemy accepts the offer of peace and commits itself to the fulfillment of the seven mitzvot that were commanded to Noah's descendants, none of them should be killed. Rather, they should be subjugated as *ibid.*:11 states: 'They shall be your subjects and serve you.'

If they agree to tribute, but do not accept subjugation or if they accept subjugation, but do not agree to tribute, their offer should not be heeded. They must accept both.

The subjugation they must accept consists of being on a lower level, scorned and humble. They must never raise their heads against Israel, but must remain subjugated under their rule. They may never be appointed over a Jew in any matter whatsoever.

The tribute they must accept consists of being prepared to support the king's service with their money and with their persons; for example, the building of walls, strengthening the fortresses, building the king's palace, and the like as [I Kings 9:15-22](#) relates: "This is the tribute which Solomon raised to build the House of God, his own palace, the Milo, the wall of Jerusalem,... and all the store-cities which Solomon had... All the people that remained from the Amorites... upon them did Solomon lay a tribute of bondservice until this day."

In contrast, Solomon did not make bondsmen out of the children of Israel. They were men of war, his personal servants, his princes, his captains, the officers of his chariots, and his horsemen.

In the settlement he offers, the king may propose that he is entitled to take half their financial resources. Or he may propose to take all their landed property and leave them their movable property; or to take all their movable property and leave their land.

It is forbidden to lie when making such a covenant or to be untruthful to them after they have made peace and accepted the seven mitzvot.

If they do not agree to a peaceful settlement, or if they agree to a peaceful settlement, but refuse to accept the seven mitzvot, war should be waged against them.

All males past majority should be killed. Their money and their children should be taken as spoil, but neither women or children should be killed, as [Deuteronomy 20:14](#) states: 'But the women and the children... take as spoil.' 'The children' refer to males below the age of majority.

הלכה א

אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, שנאמר כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום, אם השלימו וקבלו שבע מצוות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס, שנאמר יהיו לך למס ועבדוך, קבלו עליהן המס ולא קבלו העבדות או שקבלו העבדות ולא קבלו המס, אין שומעין להם עד שיקבלו שניהם, והעבדות שיקבלו הוא שיהיו נבזים ושפלים למטה ולא ירימו ראש בישראל אלא יהיו כבושים תחת ידם, ולא יתמנו על ישראל לשום דבר שבעולם, והמס שיקבלו שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם וממונם, כגון בנין החומות, וחוזק המצודות, ובנין ארמון המלך וכיוצא בו, שנאמר וזה דבר המס אשר העלה המלך שלמה לבנות את בית ה' ואת ביתו ואת המלוא ואת חומת ירושלים ואת כל ערי המסכנות אשר היו לשלמה, כל העם הנותר מן האמורי ויעלם שלמה למס עובד עד היום הזה ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד כי הם אנשי המלחמה ועבדי ושריו ושלישיו ושרי רכבו ופרשיו.

הלכה ב

ויש למלך להתנות עמהם שיקח חצי ממונם או הקרקעות, ויניח כל המטלטלין או המטלטלים ויניח הקרקעות כפי מה שיתנה.

הלכה ג

ואסור לשקר בבריתם ולכזב להם אחר שהשלימו וקבלו שבע מצוות.

הלכה ד

ואם לא השלימו או שהשלימו ולא קבלו שבע מצוות, עושין עמהם מלחמה והורגין כל הזכרים הגדולים, ובוזזין כל ממונם וטפם, ואין הורגין אשה ולא קטן שנאמר והנשים והטף זה טף של זכרים, במה דברים

The above applies to a milchemet hareshut fought with other nations. However, if either the seven nations or Amalek refuse to accept a peaceful settlement, not one soul of them may be left alive as ibid. 20:15-16 states: 'Do this to all the cities that ... are not the cities of these nations. However, from the cities of these nations,... do not leave a soul alive.' Similarly, in regard to Amalek, Deuteronomy 25:19 states: 'Obliterate the memory of Amalek.'

How do we know that these commands are only referring to those who did not accept a peaceful settlement? Joshua 11:19-20 states: 'There was no city which accepted a peaceful settlement with the children of Israel except the Chivites who lived in Gibeon. All the rest, they conquered in battle. This was inspired by God, Who strengthened their hearts to engage in battle against Israel so that they would be destroyed.' From these statements, we can infer that a peaceful settlement was offered, but they did not accept it.

אמורים במלחמת הרשות שהוא עם שאר האומות.³ אבל שבעה עממין ועמלק שלא השלימו אין מניחין מהם נשמה שנאמר כן תעשה לכל וגו' רק מערי העמים לא תחיה כל נשמה, וכן הוא אומר בעמלק תמחה את זכר עמלק, ומנין שאינו מדבר אלא באלו שלא השלימו שנאמר לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם, מכלל ששלחו להם לשלום ולא קבלו.

13) דברים פרשת שופטים פרק כ--רמב"ם

מלחמת רשות ומלחמת מצוה	(י) פי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום: (יא) והיה אם שלום תענה ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך: (יב) ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה -
מלחמת רשות	וצרת עליה: ⁴ (ג) ונתנה ה' אלקיך בידך והפית את כל זכורה לפי חרב: (ד) רק הנשים והטף והבהמה וכל אשר יהיה בעיר כל שללה תבו לך ואכלת את שלל איביך אשר נתן ה' אלקיך לך: (טו) כן תעשה לכל הערים הרחוקות מך מאד אשר לא מערי הגוים האלה הנה:
מלחמת מצוה	(טז) רק מערי העמים האלה אשר ה' אלקיך נתן לך נתלה לא תחיה כל נשמה: (יז) כי תחרם תחרימם החתי והאמרי והכנעני והפרזי החוי והיבוסים פאשר צוה ה' אלקיך: (יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם וחסאתם לה' אלקיכם:

14) השגת הראב"ד

אבל שבעה עממין ועמלק וכו'. א"א זה שבוש אלא שיכול לומר השלימו לקבל המצות.

15) כסף משנה

"כתב הראב"ד: זה שיבוש אלא שיכול לומר השלימו לקבל המצוות, עכ"ל. טעמו לומר - שבעה עממין ועמלק אף על פי שהשלימו ורצו לקבל עליהן מס ועבדות הורגין אותן, אלא שאפשר לטעון בעד רבנו ולומר שבכלל השלימו הוא קבלת שבע מצוות, שאם קיבלו עליהם שבע מצוות הרי יצאו מכלל שבעה עממין ומכלל עמלק והרי הם כבני נח הכשרים".⁵

³ ע"י חזון איש על הרמב"ם, הלכות מלכים פ"ו: "ואף לדעת רבנו (=הרמב"ם) דגם בשאר אומות צריך לקבלת ז' מצוות ומשמע דאם קיבלו ז' מצוות ולא מס ועבדות רשאי להילחם בהן, נראה דהיינו דווקא בבאין לקבל השתא ז' מצוות, אבל אותן שמקיימין ז' מצוות מקודם אין רשאי לבוא עליהן במלחמה". משמע מהכס"מ לקמן שזה נכון אף בז' עממין.

⁴ "You shall besiege it." If the intention here is to besiege as opposed to utterly destroy then it belongs in this box. Otherwise, it can be placed in the previous box.

⁵ כלומר, ע"י קבלת מצוות וקבלת מס ועבדות, מטרת המלחמה הושגה ושוב אסור להילחם. (אמנם באשר לקבלת המס - יכול המלך לנהוג בגמישות (Flexibility) כמובא בה"ב: "ויש למלך להתנות עמהם וכו'"; לא כן באשר לקבלת שבע מצוות ועבדות.) וע"י בהלכה אחרונה בפרק ד:

"כל הארץ שכובש הרי היא שלו ונותן לעבדיו ולאנשי המלחמה כפי מה שירצה, ומניח לעצמו כפי מה שירצה. ובכל אלו הדברים דינו דין, ובכל יהיו מעשיו לשם שמים ותהיה מגמתו ומחשבתו להרים דת האמת, ולמלאות העולם צדק, ולשבור זרוע הרשעים ולהילחם מלחמות ה', שאין ממליכים מלך תחילה אלא לעשות משפט ומלחמות, שנאמר: 'ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו'".

בהלכה זו ביאר הרמב"ם את המטרה הכללית של המלחמות - "להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק ולשבור זרוע רשעים ולהלחם מלחמת ה'".

וע"י בפרק ח מהלכות מלכים ה"י:

1 Samuel Chapter 15

- 17** And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;
- 18** and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.
- 32** Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'
- 33** And Samuel said: **As thy sword hath made women childless, so shall thy mother be childless among women.** And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.
- יז** וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל--הֲלוֹא אָם-קֶטַן אַתָּה בְּעֵינַיִךְ, רֹאשׁ שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה; וַיִּמְשְׁחָהּ יְהוָה לְמֶלֶךְ, עַל-יִשְׂרָאֵל.
- יח** וַיִּשְׁלְחֵהּ יְהוָה, בְּדֶרֶךְ; וַיֹּאמֶר, לֵךְ וְהִתְרַמְתָּ אֹתָם--**הַחֹטְאִים אֶת-עַמְלֵק, וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ, עַד כְּלֹתָם אֹתָם.**
- לב** וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל, הֲגִישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק, וַיֵּלֶךְ אֵלָיו, אַגַּג מְעֻדָּנָת; וַיֹּאמֶר אַגַּג, אָכֵן סָר מִר-הַמָּוֶת. {ס}
- לג** וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל--**כַּאֲשֶׁר שִׁפְלָה נְשִׁים תְּרַבֶּה, כֵּן-תִּשְׁפַל מְנַשִּׁים אִמְךָ;** וַיִּשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לְפָנָיו יְהוָה, בְּגִלְגָל.

17) חדושי הגר"ז הלוי ז"ל עה"ת

עפ"י דברי הרמב"ם הנ"ל בה' מלכים דגם בעמלק אם השלימו וקיבלו עליהן ז' מצות אין הורגין אותן, כותב יפה לבאר ז"ש בשמואל בלשון: לך והחרמת את החטאים את עמלק. ר"ל אותן שאינן מקבלין ז' מצות שב"נ מוזהרין עליהן

18) שו"ת אבני נזר חלק או"ח סימן תקח

(ב) וקשה לי דאף אם בז' אומות מועיל השלמה. מכל מקום בעמלק מניין. שהרי בסוטה (דף מ"ה) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות הא למדת שאם הי' חוזרין בתשובה היו מקבלין אותם. ודעת רש"י שם דקאי על אותם שבחוץ לארץ. ודעת התוספות שם דאפילו אותם בארץ ישראל רק קודם שהתחילו במלחמה. והרמב"ם נהי שמפרש דאפילו אותם שבארץ ישראל ואפ"ל לאחר המלחמה. ולא נאמר לא תחי' כל נשמה רק אם לא השלימו. מכל מקום מדאיצטריך קרא בשבעה אומות. ממילא בעמלק דליכא קרא מנלן. ואין לומר דלפינן עמלק משבעה אומות. דליתא דשאני שבעה אומות דטעם שמחרימין אותם כדי שלא ילמדו לעשות. אבל עמלק שאינן בארץ ישראל וטעם מחייתו משום ויבוא עמלק וגו' מנלן דמהני השלמה ותשובה:

(ג) והנראה לי בזה דשניא ז' אומות שחוטאים בעצמם ועושים כל התועבות ונחייבו מיתה. והוא אמינא שלא יועיל תשובה. כמו כל חייבי מיתות בי"ד שאין נפטרים מחיובם על ידי תשובה, אבל זרע עמלק שנענשין בעון אבותם. ולכאורה הא כתיב לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות. אך שגלוי וידוע לפני הקב"ה ששנאתם טמונה בלבם. פוק חזי מעשה המן האגגי. ובאוחזין מעשה אבותיהם

"משה רבנו לא הנחיל התורה והמצוות אלא לישראל שנאמר: 'מורשה קהלת יעקב', ולכל הרוצה להתגייר משאר האומות שנאמר: 'ככם כגר', אבל מי שלא רצה אין כופין אותו לקבל תורה ומצוות. וכן ציווה משה רבנו מפי הגבורה לכוון את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח, וכל מי שלא יקבל יהרג".

וביאר הרב יהודה עמיטל שמכאן משמע שהכפייה לקבלת שבע מצוות אינה נובעת מן המצב המלחמתי. חובת הכפייה לקבלת שבע מצוות היא חובה כללית המוטלת על ישראל בכל עת, וברור, אפוא, שבעניין זה אין המלך רשאי לנהוג בגמישות. חובה זו אמנם מוטלת על ישראל, אך לא מצאנו, שהותרה מלחמה למטרה זאת, ומסתבר הדבר שאסור להסתכן למענה. מלחמה הותרה, רק אם מטרה זאת הינה חלק ממטרה נרחבת הכוללת בתוכה רצון להרחיב גבול ישראל ולהרתיע את האויבים.

ע"ע באיגרות הראי"ה, ח"א, איגרת פט, עמ' ק:

"ועזיבת האלילים היא נאותה לתעודת ישראל הכוללת, ומובן שמכל מקום היה הדבר מסור לבית דין לראות מצב המוסר של העבודה הזרה היא, ולא היו כל העניינים שווים, ובעונותינו הרבים לא נתפרשו לנו הדברים לפרטיהם ממיעוט השימוש המעשי מאז איבדנו חוסנו הלאומי, עד אשר ישיב לנו השי"ת עטרת תפארתנו במהרה בימינו".

כלומר שעל בית הדין הגדול, שבנטילת רשות ממנו יוצאים מלחמת רשות (כמובא בהלכות מלכים, פ"ה ה"ב), מוטל היה לבדוק את הסכנות המוסריות של כל תרבות אלילית, אשר נגדה יצאו מלחמה, משום שאלה היו היעדים העיקריים של המלחמה.

ואף שבמלחמת הרשות הכונה ג"כ הרחבת גבול, וא"כ יש לשאול: איזו מטרה היא העיקרית, הרחבת גבול ישראל או קבלת שבע מצוות? לפי תפיסתו של הרמב"ם במורה נבוכים, "שהכוונה הראשונה מן התורה כולה היתה להסיר עבודה זרה ומחייית זכרה", אין ספק שהמטרה העיקרית היא קבלת שבע מצוות, שמשמעותה מלחמה נגד עבודה זרה וכל תועבותיה. לאור זה מובנים דברי הרמב"ם בספר המצוות:

"יעוררו הלבבות למלחמה ויביאם לסכן את עצמם לעזור דת ה' ולשומרה ולהינקם מהסכלים המפסידים יושר המדינות".

בידיהם כתיב פוקד עוון אבות על בנים. אבל אם עשו תשובה וקיבלו שבע מצוות. הא אין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם. ושוב אין נענשים בעוון אבותם

Ancestral Amalek or Amalek in Spirit

19 רמב"ם הלכות מלכים פרק ה

הלכה ד

מצות עשה להחרים שבעה עממין שנאמר החרם תחרימם, וכל שבא לידו אחד מהן ולא הרגו עובר בלא תעשה שנאמר לא תחיה כל נשמה, וכבר אבד זכרם.

הלכה ה

וכן מצות עשה לאבד זכר עמלק, שנאמר תמחה את זכר עמלק, ומצות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים ואריכותו, כדי לעורר איבתו, שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק, מפי השמועה למדו זכור בפה לא תשכה בלב, שאסור לשכוח איבתו ושנאתו.

20 רדב"ז הלכות מלכים פרק ה הלכה ד

ומה שכתב וכבר אבד זכרם, לפי שבא סנחריב ובלבל את העולם:⁶

21) Kol Dodi Dofek p. 56-6⁷

Divine providence is testing us once again via the crisis that has overtaken the land of Israel.⁸ Let it be clearly stated: The matter does not just affect the political future of the land of Israel. The designs of the Arabs are directed not just against the political sovereignty of the State of Israel but against the very existence of the *Yishuv* in the land of Israel. They wish to destroy, heaven forbid, the entire community, "both men and women, infant and suckling, ox and sheep."⁹ At a Mizrachi convention I cited the view expressed by my father and master (Rabbi Moses Soloveitchik) of blessed memory, that the proclamation, "The Lord will have war with Amalek from generation to generation" (Exodus 17:16) does not only translate into the communal exercise of waging obligatory war against a specific race but includes as well the obligation to rise up as a community against any people or group that, filled with maniacal hatred, directs its enmity against Keneset Israel. When a people emblazons on its banner, "Come, and let us cut them off from being a nation: that the name of Israel may be no more in remembrance" (Psalms 83:5) it becomes, thereby, Amalek. In the 1930's and 1940's the Nazis, with Hitler at their head, filled this role. They were the Amalekites, the standard-bearers of insane hatred and enmity during the era just past. Today their place has been taken over by the mobs of Nasser and the Mufti.¹⁰ If we are silent now as well, I know not the verdict that will be issued against us by the God of justice. Do not rely on the "liberal" world's sense of equity. Those same righteous liberals were around fifteen years ago, and they looked with indifference upon the extermination of millions of people; they did not lift a finger. If, heaven forbid, yet a second spectacle of blood were to take place before their very eyes, it is likely that they would not even lose a night's sleep over it.

6 משנה מסכת ידים פרק ד משנה ד

בו ביום בא יהודה גר עמוני ועמד לפניו בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל אמר לו ר"ג אסור אתה אמר לו ר' יהושע מותר אתה א"ל ר"ג הכתוב אומר (דברים כג) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי וגו' אמר לו רבי יהושע וכי עמונים ומואבים במקומן הן כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיה י) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כביר יושבים א"ל ר"ג הכתוב אומר (ירמיה מט) ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון וכבר חזרו א"ל ר' יהושע הכתוב אומר (עמוס ט) ושבת את שבות עמי ישראל ויהודה ועדיין לא שבו התיירוהו לבא בקהל:

⁷ *The Voice of My Beloved Knocks Yom ha-Atzma'ut*, 1956

⁸ The speech was given at the height of the Suez crisis. At that point Israel's security appeared threatened and American support was waning. (The Eisenhower administration and especially secretary of state John Foster Dulles wanted to maintain good will Saudi Arabia.)

⁹ 1 Samuel 15:3. There is intentional irony here when he quotes the pasuk which obligates us to utterly destroy Amalek and applies it towards our enemies' attitudes towards us.

¹⁰ See *Reckless Rites: Purim and the Legacy of Jewish Violence* By Elliott Horowitz

Footnote 25

It would appear from Maimonides' statements that Amalek is still in existence, while the seven nations have descended into the abyss of oblivion.... Scripture testifies that Amalek is still in existence. Note what the Torah states: "The Lord will have war with Amalek from generation to generation." If that is the case, then it is impossible that Amalek be completely destroyed before the coming of the Messiah. As the sages state: "the divine throne will not be whole and the divine Name will not be whole until the descendants of Amalek are completely blotted out." But where is he? I once heard the following answer from my father and master of blessed memory, namely, that any nation that conspires to destroy Keneset Israel becomes, according to the halakha, Amalek. My father and master added: We have been charged with two commandments concerning Amalek. The first is the obligation to blot out his memory. This obligation devolves upon every person with reference to an individual Amalekite and is set forth in the verse "thou shalt blot out the remembrance of Amalek." The second is the readiness to do battle as a community against the people Amalek. This requirement is set forth in the verse, "The Lord will have war with Amalek from generation to generation." Thus, if any people seeks to destroy us, we are commanded to do battle against it when it rises up against us, and this battle of ours is a מלחמת מצוה on the basis of the verse from Exodus.¹¹ However, the obligation to wipe out individual Amalekites, as set forth in the verse from Deuteronomy, applies only to genealogical descendants of Amalek. Now it is true that Maimonides' ruling also includes the obligation to blot out individuals, an obligation which does not apply to any nation other than Amalek, even if that nation seeks to destroy the Jewish people [and this obligation is no longer in force, since there are no longer any identifiable genealogical descendants of Amalek]. Nevertheless, since the obligation to do battle against Amalek as a people would apply to such a nation, Maimonides did not use the phrase "but its memory has long since perished." There still exists a category of Amalek as a people even now after the peoples have been intermingled and there are no longer any individual Amalekites.

(22) ספר מורה הנבוכים חלק שלישי פרק ג

THERE are in the Law portions which include deep wisdom, but have been misunderstood by many persons, they require, therefore, an explanation. I mean the narratives contained in the Law which many consider as being of no use whatever; e.g., the list of the various families descended from Noah, with their names and their territories (Gen. x.): the sons of Seir the Horite (ibid. xxxvi. 20-30): the kings that reigned in Edom (ibid. 31, seq.): and the like. There is a saying of our Sages (B.T. Sanh. 99b) that the wicked king Manasse frequently held disgraceful meetings for the sole purpose of criticising such passages of the Law. "He held meetings and made blasphemous observations on Scripture, saying, Had Moses nothing else to write than, "And the sister of Lotan was Timna" (Gen. xxxvi. 22)? With reference to such passages, I will first give a general principle, and then discuss them seriatim, as I have done in the exposition of the reasons of the precepts.

Every narrative in the Law serves a certain purpose in connection with

יש כאן דברים שהם סתרי תורה גם כן, כבר נכשלו בהם רבים וצריך לבארם, והם אלו הספורים אשר ספר בתורה, אשר יחשבו רבים שאין תועלת בזכרם, בספרו הסתעף המשפחות מן נח ושמותם ומקומותם, וכן בני שעיר החורי וספר המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכיוצא בהם, וכבר ידעת אמרם שמנשה הרשע לא היה מרבה מושבותיו הפחותים רק בדקדוקי אלו המקומות, אמרו היה יושב ודורש בהגדות של דופי, היה אומר לא היה לו למשה לכתוב אלא ואחות לוטן תמנע, ואני אודיעך כלל אחד, ואשוב אחר כן אל הפרטים כאשר עשיתי בטעמי המצות.

דע כי כל ספור שתמצאהו כתוב בתורה הוא לתועלת הכרחית בתורה, אם לאמת דעת שהוא פנה מפנות התורה, או לתקון מעשה מן

¹¹ Instead of understanding the verses in Exodus as referring to a war of God and the verses in Deuteronomy as referring to the war of man, the Rav understands that both are incumbent upon man, however, in the first case man is acting as a community and as such is a representative of God, while in the latter case it is man acting as an individual.

religious teaching. It either helps to establish a principle of faith, or to regulate our actions, and to prevent wrong and injustice among men; and I will show this in each case....

The list of the families of Seir and their genealogy is given in the Law (ibid. xxxvi. 20-36), because of one particular commandment. For God distinctly commanded the Israelites concerning Amalek to blot out his name (Dent. xxv. 17-19). Amalek was the son of Eliphaz and Timna, the sister of Lotan (ibid. xxxvi. 12). The other sons of Esau were not included in this commandment. But Esau was by marriage connected with the Seirites, as is distinctly stated in Scripture: and Seirites were therefore his children: he reigned over them; his seed was mixed with the seed of Seir, and ultimately all the countries and families of Seir were called after the sons of Esau who were the predominant family, and they assumed more particularly the name Amalekites, because these were the strongest in that family. If the genealogy of these families of Seir had not been described in full they would all have been killed, contrary to the plain words of the commandment. For this reason the Seirite families are fully described, as if to say, the people that live in Seir and in the kingdom of Amalek are not all Amalekites: they are the descendants of some other man, and are called Amalekites because the mother of Amalek was of their tribe. The justice of God thus prevented the destruction of an [innocent] people that lived in the midst of another people [doomed to extirpation]: for the decree was only pronounced against the seed of Amalek. The reason of this decree has already been stated by us.

המעשים, עד שלא יהיה בין בני אדם עול וחמס...

אמנם ספור משפחות בני שעיר ויחסם בפרט הוא מפני מצוה אחת, והוא שהשי"ת צוה למחות זכר עמלק לבד ועמלק אמנם היה בן אליפז מן תמנע אחות לוטן, אך שאר בני עשו לא צוה להרגן, וכבר נתחתן עשו עם בני שעיר כמו שהתבאר בכתוב, והוליד מהם ומלך עליהם ונתערב זרעו בזרעם ושבו ארצות שעיר כלם, והמשפחות ההם מיוחסות למשפחה הגוברת אשר הם בני עשו, וכל שכן זרע עמלק כי הוא היה הגבור שבהם, ואילו לא התבארו היחסים ההם ופרטיהם היו כולם נהרגים בפשיעה, לכן באר הכתוב משפחותיהם ואמר שאלו שתראו אותם בשעיר ומלכות עמלק אינם כלם בני עמלק, אבל הם בני פלוני ובני פלוני ונתיחסו לעמלק להיות אמם מעמלק, זה כלו יושר מהשם עד שלא תהרג משפחה בתוך משפחה אחרת, כי הגזרה לא היתה רק על זרע עמלק, וכבר בארנו אופני החכמה בה.

23) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קפח

והמצוה הקפ"ח היא שציוונו להכרית זרע עמלק לבד משאר זרע עשו, זכרים ונקבות קטנים וגדולים. והוא אמרו יתעלה (ס"פ תצא) תמחה את זכר עמלק.¹² וכבר קדם לנו (מ' כ וקעז) אמרם שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ למנות להם מלך ולבנות להם בית הבחירה ולהכרית זרעו שלעמלק. ומלחמת עמלק היא מלחמת מצוה גם כן וכבר התבארו משפטיה בפרק שמיני מסוטה (מד ב):

24) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קפז

והמצוה הקפ"ז היא שצונו להרוג שבעה עממין ולאבדם. שהם היו שורש עבודה זרה ויסודה הראשון. והוא אמרו יתעלה (שופט' כ יז) החרם תחרים. ובאר לנו בהרבה כתובים (שם יח משפט' כג לג וס"פ ואתחנן ז ד) שסבת זה כדי שלא נלמד מכפירתם. והנה באו כתובים רבים (שם ובל"ת מח - ט) לזרז על הריגתם ולחזק בזה. ומלחמתם מלחמת מצוה. ואולי יחשוב חושב כי זו מצוה שאינה נוהגת לדורות אחר ששבע' עממין כבר אבדו. וזה אמנם יחשוב אותו מי שלא הבין עניין נוהג לדורות ואינו נוהג לדורות. וזה כי הצווי שנגמר בהגיע תכליתו מבלתי שיהיה זה תלוי בזמן ידוע לא ייאמר בו אינו נוהג לדורות אבל הוא נוהג בכל דור שימצא בו אפשרות הדבר ההוא. התחשוב כשיאבד השם יתעלה זרע עמלק לגמרי ויכריתו עד אחריתו כמו שיהיה במהרה בימינו כמו שהבטיחנו יתעלה (ס"פ בשלח) כי מחה אמחה את זכר עמלק [הנאמר אז שאמרו יתעלה (שבמ' קפח) תמחה את זכר עמלק] אינו נוהג לדורות. זה לא ייאמר, אבל הוא נוהג בכל דור ודור כל זמן שנמצא מזרע עמלק מצוה להכריתו. וכן להרוג שבע' עממין ולאבדם צווי נצטוונו בו והוא מלחמת מצוה ואנחנו מצווים לחטט אחריהם ולרדפם בכל דור ודור עד שיכלו ולא ישאר מהם איש.¹³ וכן עשינו עד אשר תמו ונכרתו על

¹² This would seem to contradict the Rav's explanation as the Rambam quotes the verses from Duet. but refers to it as a מלחמת מצוה.

¹³ On the one hand this passage clearly implies that the mitzvah of eradicating Amalek has not been entirely fulfilled, despite Sancherev's actions. On the other hand it seems that the mitzvah does not apply to anyone who attempts to eradicate us, because if that were the case the comparison to 't

ידי דוד ונתפזרו הנשארים ונתערבו בין האומות עד שלא נשאר להם שם. ולא בעבור שנכרתו תהיה המצוה שנצטוו בה להרגם אינה נוהגת לדורות כמו שלא נאמר במלחמת עמלק אינה נוהגת לדורות ואפילו אחר כלותם ואבדם.

Can an Amaleki convert?

25) שו"ת ציץ אליעזר חלק יג סימן עא

ולפי חידושו זה של האבני נזר יוצא שאפשר לקבל מעמלק גם גרי - צדק, והדברים עוד ק"ו, דאם בקבלת ז' מצות נקרא כבר אין אוזוין מעשה אבותיהם בידיהם ושוב אין נענשים בעון אבותם (כנימוקו של האבנ"ז) מכש"כ כשמקבלים עליהם להיות גרי - צדק ולקיים כל התרי"ג מצות.

26) מכילתא סוף בשלה

רבי אליעזר אומר נשבע המקום בכסא הכבוד שלו שאם יבא מכל האומות להתגייר, שיקבלוהו ולעמלק ולביתו שלא יקבלוהו שנאמר ויאמר דוד אל הנער המגיד לו אי מזה אתה ויאמר בן איש גר עמלקי אנכי, נזכר דוד באותה שעה מה שנאמר למשה רבינו אם יבא מכל האומות שבעולם להתגייר שיקבלוהו ומביתו של עמלק, שלא יקבלוהו מיד ויאמר אליו דוד דמך על ראשך כי פיך ענה בך, לכך נאמר מדור דור.¹⁴

27) שמואל ב פרק א

(יג) ויאמר דוד אל הנער המגיד לו אי מזה אתה ויאמר בן איש גר עמלקי אנכי: (יד) ויאמר אליו דוד איך לא יראת לשלח ירך לשחת את משיח יקוק: (טו) ויקרא דוד לאחד מהנערים ויאמר גש פגע בו ויכהו וימת: (טז) ויאמר אליו דוד דמך על ראשך כי פיך ענה בך לאמר אנכי מתתי את משיח יקוק:

28) תורה תמימה הערות שמות פרק יז הערה כ

ואני תמה מאד, הלא בפסוק מבואר הסבה שבעבורה הרגו דוד מפני שהרג את שאול, וכמבואר מפורש מהמשך כל הפסוקים ויאמר אליו דוד איך לא יראת לשלוח ירך לשחת את משיח ה' וגו' ויאמר אליו דוד דמך על ראשך כי פיך ענה בך לאמר אנכי מתתי את משיח ה', הרי דלולא זה לא היה הורגו כלל, וצע"ג ליישב.... ולכן נראה, כי באמת ידע דוד שהנער הזה לא הרג את שאול, כאשר באמת כן היה, ששאול הרג את עצמו, והיה מכיר זאת בחכמה מדברי הנער שהכיר בו שהגיד כזה מפני שקוה למצוא ע"י זה חן בעיני דוד, או בנבואה או בידיעה מן הצד, ולכן רצה להרוג את הנער אך ורק מפני שהיה מעמלק, ורק לא רצה לפרש שמפני זה הורגו, אולי מפני שהיה מתעתד אז לעלות למלוכה ולא רצה להרגיז את האומות כי שונא הוא אותם, לכן למען לא יחשבו כזאת האומות שהורגו בשביל גזע עמלק טען עמו למראה פנים איך לא ירא לשלוח יד במלך.

29) רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה ו

גזירת הכתוב היא שאין ממיתין בית דין ולא מלקין את האדם בהודאת פיו אלא על פי שנים עדים, וזה שהרג יהושע עכן ודוד לגר עמלקי בהודאת פיהם הוראת שעה היתה או דין מלכות היה, אבל הסנהדרין אין ממיתין ולא מלקין המודה בעבירה שמא נטרפה דעתו בדבר זה, שמא מן העמלין מרי נפש הוא המחכים למות שתוקעין החרבות בבטנם ומשליכין עצמן מעל הגגות שמא כך זה יבא ויאמר דבר שלא עשה כדי שיהרג וכללו של דבר גזירת מלך היא.

30) רלב"ג שמואל ב, א'

הוראת שעה שלא יקלו האנשים לשלוח ידם במלכות.

would be unfounded—after all, Amalek is necessarily דורות, because it is not limited to a certain group of people, and is therefore not comparable. This point is made by Rabbi Nachum Rabinewitz עמ' 23 השרות הצבאי עמ'.

¹⁴ שמות פרק יז ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליקוק בעמלק מדר דר:

31) רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה יד

וכיצד מצווין הן על הדינין, חייבין להושיב דיינין ושופטים בכל פלך ופלך לדון בשש מצות אלו, ולהזהיר את העם, ובן נח שעבר על אחת משבע מצות אלו יהרג בסיף, ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה, שהרי שכם גזל והם ראו וידעו ולא דנוהו, **ובן נח נהרג בעד אחד ובדיין אחד בלא התראה ועל פי קרובין אבל לא בעדות אשה ולא תדון אשה להם.**

32) שו"ת ציץ אליעזר חלק יג סימן עא

[אילו היה גר תושב] אם כן מדוע איצטריך לפרש שזה שהרגו דוד היה זה רק הוראת שעה, או דין מלכות. הא בלא"ה מסתבר דבן נח נהרג על פי עצמו. [וזה ראייה כנגד אלו שרצו ליישב שיטת הר"מ מדברי המכילתא ולומר שהיה גר תושב]. ... ויש לתרץ ולומר דאע"פ שנהרג ע"פ ע"א וע"פ קרובין מ"מ על פי הודאת עצמו אינו נהרג, כי גם בעדות אשה אינו נהרג כדפוסק הרמב"ם שם בה' מלכים, וגם מטעמא שכותב הרמב"ם שם בה' סנהדרין דשמא מן העמלין מרי נפש הוא המחכים למות וכו' שמא כך זה יבא ויאמר דבר שלא עשה כדי שיהרג כיעו"ש.

33) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צו עמוד ב

מבני בניו של סנחריב לימדו תורה ברבים, ומאן נינהו - שמעיה ואבטליון. מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק.

34) חיד"א (עיין זכר מערכת ג' אות א')

הרמב"ם הבין שהמכילתא הוא כנגד הבבלי ופסק כהבבלי.

35) שו"ת ציץ אליעזר חלק יג סימן עא

ודברי הגמ' בגיטין ובסנהדרין מצאתי בספר עיני כל חי להגר"ח פלאג'י ז"ל על אגדות הז"דל במסכת סנהדרין שם שכותב לתרץ קושיית העיון יעקב שזה סותר להמכילתא, ולפרש, דיתכן לומר דההיתר שקיבלו היינו שבא סנחריב וכל דפריש מרובא פריש, ושוב הופיע רזה"ק באנשי כנה"ג ונתגלה להם בנבואה, דבא מבני בניו של המן אך תחילת הקבלת הגירות היה בסתום חכמה עיי"ש, ויש להוסיף ע"ז ולומר דלכן מיהת לא ריחקום כשנתגלה להם בנבואה האמת. מפני שהיה זה בבחינה של לא בשמים היא ואין משגיחין בבת קול, ודו"ק.

כן ראיתי בספר גליוני הש"ס להגר"י אנגיל ז"ל לגיטין שם שמביא ג"כ הקושיא מהסתירה מהגמ' לבין מה שמבואר במכילתא, וכותב ליישב דלק"מ, דמשכחת באשה מזרע עמלק שנישאת לעכו"ם שאינו מזרע עמלק וילדה לו בן דהבן ההוא אינו מתייחס לזרע עמלק דבעכו"ם הלך אחר הזכר כמבואר ביבמות מ"ח ב' וא"כ הבן ההוא וכל יוצאי חלציו שפיר מקבלין אותן, ועל כזה הכוונה כאן, והא דאמר מבני בניו לאו דוקא רק הכוונה יוצאי חלציו עיי"ש

36) דרשות ח"ס ח"א ד' ר"ב ע"ב

פי' הפסוק ופני המן חפו כי המן גימטרי' צ"ה, צ"ד ממנו בטומאה הצ"ד דציד, וא' ניצוץ קדושה שבני בניו למדו תורה ברבים, אותו ניצוץ נפרד ממנו טרם התלותו ע"כ ופני המן חפו גמטרי' צ"ד עיי"ש.

37) ישעיהו פרק מד**Isaiah Chapter 44**

- א** 1 Yet now hear, O Jacob My servant, and Israel, whom I have chosen; וְעַתָּה שְׁמַע, יַעֲקֹב עַבְדִּי; וְיִשְׂרָאֵל, בְּחַרְתִּי בּוֹ.
- ב** 2 Thus saith the LORD that made thee, and formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, and thou, אל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב, וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוֹ. כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וְיֹצֵר מִבֶּטֶן, וַיַּעֲרָךְ:
- ג** 3 For I will pour water upon the thirsty land, and streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, and My blessing upon thine offspring; כִּי אֶצְקֶם מַיִם עַל-צָמָא, וְנַזְלִים עַל-יַבְשָׁה; אֶצְקֶם רוּחִי עַל-יָרְעָה, וּבִרְכָתִי עַל-צֶאֱצָאֶיךָ.
- ד** 4 And they shall spring up among the grass, as willows by the watercourses. וַצִּמְחוּ, בְּבֵין חֲצִיר, כְּעַרְבִים, עַל-יְבֻלֵי-מַיִם.

5 One shall say: 'I am the LORD'S'¹⁵; and another shall call himself by the name of Jacob; and another shall subscribe with his hand unto the LORD, and surname himself by the name of Israel.

38 רש"י ישעיהו פרק מד פסוק ד

(ד) וצמחו בבין חציר - בתוך עמלק על ידי גרים שיתוספו עליהם, בין חציר הוא עמלק שנאמר עליו היתה נוח תנים חציר לבנות יענה (לעיל לד):

39 רמב"ן שמות פרק יז

(ט) ... ויתכן שפחד משה פן יתגבר בחרבו מפני היותו עם נוחל החרב מברכת הזקן שאמר לו ועל חרבך תחיה (בראשית כז מ), כי המלחמה מן המשפחה הזאת היא הראשונה והאחרונה לישראל, כי עמלק מזרע עשו (שם לו יב), וממנו באה אלינו המלחמה בראשית הגוים, ומזרעו של עשו היה לבו הגלות והחרבן האחרון, כאשר יאמרו רבותינו (ע"ז ב ב) שאנחנו היום בגלות אדום, וכאשר ינוצח הוא, ויחלש הוא ועמים רבים אשר אתו, ממנה נושע לעולם, כאשר אמר (עובדיה א כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה. והנה כל אשר עשו משה ויהושע עמהם בראשונה יעשו אליהו ומשיח בן יוסף עם זרעם, על כן התאמץ משה בדבר:¹⁶

The reason for the mitzvah

40) Guide III:41:

The Section on judges includes also the commandment to blot out the memory of Amalek (Deut. xxv. 17-19).

In the same way as one individual person is punished, so must also a whole family or a whole nation be punished, in order that other families shall hear it and be afraid, and not accustom themselves to practice mischief. For they will say, we may suffer in the same way as those people have suffered; and if there be found among them a wicked, mischievous man, who cares neither for the evil he brings upon himself nor for that which he causes to others, he will not find in his family any one ready to help him in his evil designs. As Amalek was the first to attack Israel with the sword (Exod. xvii. 8-16), it was commanded to blot out his name by means of the sword; whilst Ammon and Moab, who have not been friendly simply from meanness, and have caused them injury by cunning, were only punished by exclusion from intermarriage with the Israelites, and from their friendship. All these things which God has commanded as a punishment are not excessive nor inadequate, but, as is distinctly stated, according to the fault (Deut. XXV. 2).

¹⁵ The prophet describes the enthusiastic attitude the redeemed people will assume.

¹⁶ Elsewhere, however, Ramban stresses how our conduct to Edom is totally different from the way in which we treat Amalek. With regards to Edom the verse (דברים כג ח) states:

8 Thou shalt not abhor an Edomite, for he is thy brother;

Ramban accounts for this difference noting that Amalek was not fully part of the family:

רמב"ן בראשית פרק לו פסוק יב

ותמנע היתה פילגש - מפני שלא הקפיד בכל האחרים להודיע שם האם דרשו רבותינו (ב"ר פב יד) כי זה להודיע גדולתו של אברהם אבינו, כמה היו תאבים להדבק בורעו, שהרי תמנע זו בת אלופים היתה שנאמר ואחות לוטן תמנע, אמרה איני זוכה להנשא לך הלואי ואהיה פילגש, כמו שכתב רש"י: ויתכן כי בני אליפז החמשה היו ידועים לו, כי הולידם מנשיו, ועמלק בעבור היותו בן פלגש לא היה לו שם באחיו, והיה נכלל עם בני עשו בעבור היותו מזרעו, והוצרך הכתוב לומר כי אמו פלונית אשר הוא נודע לה ילדתו לאלפז, אבל איננו בכלל בני עשו, ולא יושב עמהם בהר שעיר, כי בבני הגבירות יקרא לו זרע ולא בבן הפילגש, כי לא יירש בן אמה עם בניו, כמו שעשה אביו. והנה אנחנו נצטוינו בבני עשו שלא נתעב אותם (דברים כג ח) ולא נקח את ארצם (שם ב ה), והם כל בניו הידועים לו היושבים בשעיר, כי הם הנקראים אדום על שמו, אבל בן הפילגש אינו בכלל בני עשו ולא עמהם בארצם, ונצטוינו בו בהפק לתעב אותו ולמחות את שמו:

One might further distinguish between Edom as he appears in eschatological passages, in which Amalek as a nation no longer exists, and Edom during the Biblical period.

(41) מורה הנבוכים (חלק א פרק נד)

"ויהיה (הקב"ה) בקצת הפעמים ולקצת האנשים רחום וחנון, לא לענין הרחמנות והחמלה לבד, אלא כפי מה שיהיה ראוי, ויהיה בקצת הפעמים ולקצת האנשים נוטר ונוקם ובעל חמה כפי התחייבם, לא לענין הכעס לבד... ויביט מה שתביא הפעולה הזאת מן התועלת העצומה בעם רב, הלא תסתכל בכתובי התורה כאשר צוה לאבד שבעה עממים ואמר לא תחיה כל נשמה, סמך לו מיד: למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותיהם אשר עשו לאלהיהם וחטאתם לה' אלקיכם, יאמר: לא תחשבו שזו אכזריות או בקשת גאולת הדם, אבל הוא פועל שיגזור אותו הדעת האנושית, שיוסר כל מי שיטה מדרך האמת וירוחקו המונעים כולם אשר ימנעו מן השלמות אשר היא השגתו יתעלה."

(42) רבינו בחיי (פסוק ו):¹⁷

וטעם הדבר כי במלחמת הרשות אנו באין בזכותנו לעקור כח מזלם ולהשפילו, לא לעקור השר הממונה שלהם,¹⁸ אלא שהזכות שלנו ישפיל ויפיל כח המזל שלא ירימו ראש נגדנו אלא שיהיו משועבדים לנו, ועל כן די שנהרוג הזכרים, לא הנשים והטף. אבל במלחמת מצוה שהקב"ה צונו בכך, והכוונה לעקור השרים הממונים שלהם, שהרי הקדוש ברוך הוא יבטל כחם למעלה, לכך נצטוינו לעקור את הכל, הנשים והטף, כדי לעקור את כל כח שיש להם לממונים למטה. ועל כן הפריש הכתוב בין מלחמת הרשות למלחמת מצוה, לפי שמלחמת הרשות כנגד המזלות לא כנגד השרים העליונים, ומלחמת מצוה כנגד השרים, ולפיכך יש לנו לעקור את הכל ושלא נניח להם דבר, כי בזה יהיו נעקרים ובטלים מן העולם בין למעלה בין למטה.

ואם לבך חוכך לומר שאנו עושין בזה חמס עם הטף שלא חטאו לנו, הנה זה דין שמים וגזרת הכתוב הוא. ועוד שכיון שהקב"ה עוקר כוחם למעלה, מה שאנו עושין להם למטה כאילו לא עשינו כלום, וכמו שדרשו רז"ל (סנהדרין דף צו ע"ב): קמחא טחינא טחינת, אריא קטילא קטילת, קרתא יקידתא יקידת. ואין בזה חמס ואין זה נחשב להריגה שכבר הרוגים הם. ועוד שאף אם לא יחשבו הרוגים אין חמס בהריגת הטף שהם ענפי שרש המרי, הגוי המר והנמחר, שהרי בודאי יהיו אוחזין דרכי האבות לעשות כל תועבת ה' אשר שנה וילמדו ישראל מהם, וכן הזכיר בפרשה זו: למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם. ושמה תאמר כשיגדלו יבאו בברית ויעשו תשובה, צא ולמד מי המתיר דמם, השם יתברך שהוא יודע שלא יעשו תשובה. וכן אמר ישעיה ע"ה בפירושו: (ישעיה יד, כא): הֲכִינוּ לְבָבְנוּ מִטְּבַח בְּעֹזֶן אֲבוֹתֵם בְּלִי יָקְמוּ וַיִּרְשׁוּ אֶרֶץ וּמְלָאוּ פְּנֵי תַבַּל עָרִים. ואם כן אילו הנחנום חיים, הלא חיייהם סיבה לנזק גדול מאד יותר מנזק ההריגה, וקרוב הוא אצל השכל שיעשה האדם נזק מועט כדי לדחות נזק גדול, כי האיש הנלבב והמשכיל יפיל עצמו מן הגג להינצל מן הסכנה, או יכרות ידו או רגלו או אבר מאבריו להציל כל גופו, או ישתה המשקה המר כלענה כדי שידחה ממנו החולי, והנה הוא בכל זה אינו עושה לנפשו חמס, אך עושה חסד עם עצמו להחיות את נפשו. ומאחר שהאדם עושה לעצמו כן ואי אפשר לדונו חמס כל שכן שאיננו חמס העושה כן לנפש אחרים. ומטעם זה התירה תורה הריגת הטף ושיעשה נזק מועט כדי שידחה נזק גדול שהיה מגיע לעולם בחייהם ואין בזה חמס, אבל הוא ענין שכלי למתבונן בו.

Rav Kook**(43) ירושלמי סנהדרין ז:ב**

Forty years before the destruction of the Temple, capital cases were taken away from Israel [i.e., they were no longer adjudicated]. In the times of R. Shimon b. Yochai, monetary cases were taken away from Israel. R. Shimon b. Yochai said: Thank God! We are not wise enough to judge

קודם לארבעים שנה עד שלא חרב בית המקדש ניטלו דיני נפשות מישראל. בימי רבי שמעון בן יוחי ניטלו דיני ממונות מישראל אמר רבי שמעון בן יוחי בריך רחמנא דלי נא חכים מידון (שאין אנו חכמים מספיק).

(44) אגרות ראי"ה א', אגרת כ'

In order for us to realize national sovereignty, it is necessary that the powers of the nation reach complete perfection. But in the meantime, to avoid national rule totally is also impossible, because the spiritual character of the nation is, blessed be God, always alive: "David, King of Israel, is alive and enduring." Hence this is the counsel of the Lord,

והנה כדי למלא במעשה את השלטון הלאומי, צריכים שיהיו כחות האומה בתכלית השלימות. אמנם למנעו לגמרי גם כן לא יתכן, כי האופי הרוחני של האומה הוא ב"ה תמיד חי, ודוד מלך ישראל חי וקיים. על כן זאת היא עצת ד' שהפליא עצה, הגדיל תושיה, שכפי אותו המיעוט שכחות האומה

¹⁷מפרש כרמב"ם, ומנסה להתמודד עם השאלה המוסרית של לא תחיה כל נשמה

¹⁸מלחמת הרשות היא לעקור כח מזלם ולהשפילו, ואילו מלחמת המצוה נועדה לעקור השר הממונה שלהם. במילים אחרות: מלחמת הרשות היא אנושית, ומלחמת המצוה היא אלוקית, ומכיון שהקב"ה עוקר כוחם למעלה, מה שאנו עושין להם למטה כאילו לא עשינו כלום.

who is wonderful in counsel, and great in wisdom, that the nation's capacity [to control opinion] diminishes to the same extent that the nation's [spiritual] powers weaken, and that this inability [to control opinion] is a sign of God's will. There are many ways to do this: sometimes it is a practical obstacle, such as the fear of the state, and so forth; sometimes it is a spiritual obstacle, such as the obligation not to say things which are unacceptable. **We accept obstacles such as these gladly because we recognize that it is divine providence in our times. And this is why we find in the Jerusalem Talmud that Rabbi Shimon bar Yochai was glad that the power to enforce the laws was removed in his time from Israel, "because we are not wise enough to judge."**¹⁹

מתמעטים, כן יהיה נגרע כח היכולת, ומניעת היכולת היא לנו לעדה על חפץ ד', ומניעת החפץ יש לה הרבה דרכים, לפעמים מניעה מעשית, כמו יראת מלכות וכיו"ב, ולפעמים מניעה רוחנית, שמהם היא גם כן המצוה שלא לאמר דבר שאינו נשמע. וכשישנן מניעות כאלה הננו מרוצים בזה, מפני שאנו מכירים שכך הוא רצון ההשגחה העליונה בעתים כאלה. ואך לזה הננו מוצאים בירושלמי, שרשב"י שמח על נטילת הדינים בישראל לשעתם, משום דלית אנן חכים מידן, זהו מה שנוגע להבנת לשוני.

45) אגרות הראי"ה – אגרת פט

Regarding wars – It was impossible, at a time when all of our neighbors were truly wolves that Israel alone would not wage war, for then they would have gathered together and wiped out their remnant, God forbid. **On the contrary, it was very necessary to place fear in the hearts of the wild ones, even through cruel acts, with the hope of bringing humanity to the point where it is supposed to be, but not before its time.** Know that the Torah did not rule stringently at all regarding the laws pertaining to the public in order to push the spirit of the nation towards piety, for then the general piety would have become established and obligatory, and it is the intent of the Torah that intellectual matters be established with the power of love and generosity of spirit. This is the basis of numerous leniencies in the laws of the Torah regarding war.

Abandoning idolatry is necessary to accomplish the general goal of Israel; of course, the matter was always given over to the court, which investigated the morality of the particular idolatry, and not all were treated equally. Because of our great sins, these matters are not clear to us in detail because of the little practical application since we lost our national unit – until that time that God returns the crown of our glory, speedily in our days.

ועניני המלחמות, אי אפשר היה כלל, בשעה שהשכנים כולם היו זאבי ערב ממש, שרק ישראל לא ילחם, שאז היו מתקבצים ומכלים חס וחלילה את שאריתם; ואדרבא היה מוכרח מאד גם להפיל פחד על הפראים גם על ידי הנהגות אכזריות, רק עם צפיה להביא את האנושיות למה שהיא צריכה להיות, אבל לא לדחוק את השעה. ודע שבהלכות ציבור לא החמירה תורה כלל לדחוק את רוח העם לחסידות. מפני שאז הייתה החסידות הכללית נעשית דרך קבע וחובה, ותכלית התורה היא שתקבע ההערה השכלית בכוח אהבה ונדבה. וזהו יסוד כמה קולות שיש בדין-תורה ביחש לסדרי המלחמות.

ועזיבת האלילים היא נאותה לתעודת ישראל הכוללת, ומוכן שמכל מקום היה הדבר מסור לבית-דין לראות מצב המוסר של העבודה-זרה ההיא, ולא היו כל העניינים שווים, ובעוונות הרבים לא נתפרשו לנו הדברים לפרטיהם, ממיעוט השימוש המעשי מאז אבדנו חסנו הלאומי, עד אשר ישיב לנו השי"ת עטרת תפארתנו במהרה בימינו.

Why must we remember?

46) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קפט

המצוה הקפ"ט היא שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק מהקדימו להרע לנו ושנאמר זה בכל עת ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו ונזרו העם לשנוא אותו עד שלא תשכח המצוה ולא תחלש שנאתו ותחסר מן הנפשות עם אורך הזמן. והוא אמרו יתעלה (שם) זכור את אשר עשה לך עמלק. ולשון סיפרי זכור את אשר עשה לך בפה לא תשכח בלב [על"ת נט]. כלומר אמור מאמרים בפיו שיחייבו בני אדם שלא תסור שנאתו מהלבבות. ולשון ספרא (ר"פ בחקתי) זכור את אשר עשה לך עמלק יכול בלבבך כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפיו. הלא תראה שמואל הנביא כשהתחיל לעשות המצוה הזאת איך עשה שהוא זכר תחלה מעשהו הרע ואחרי כן צוה להרגם והוא אמרו יתעלה (ש"א טו) פקדתי את אשר עשה לך עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים:

¹⁹ Translation from Rav A. Y. Kook: *Selected Letters*, translated by Tzvi Feldman (Maaleh Adumim, 1986).

47) ספר מצוות קטן מצוה כג

שלא לשכוח מעשה עמלק. דכתיב (דברים כ"ה) לא תשכח. פ"ה שהקב"ה הצילנו מידו ובעבור זה תהיה יראתו על פנינו לבלתי נחטא ובוזה יתן לנו כח להנקם ממנו.²⁰

Why is destroying Amalek so important?**48) טור אורח חיים סימן נו**

יתגדל ויתקדש הוסד על פי המקרא והתגדלתי והתקדשתי האמור במלחמת גוג ומגוג שאז יתגדל שמו של הקב"ה דכתיב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד: שמייה רבא יש מפרשים שם יה רבא שאנו מתפללין על שם יה שאינו שלם שיתגדל ויתקדש ושיחזור להיות שלם והיינו לעת הגאולה שינקום מעמלק שנשבע שלא יהיה השם שלם עד שינקום ממנו דכתיב כי יד על כס יה שאין הכסא שלם ואין השם שלם אלא לאחר שינקום ממנו ואז יהיה השם שלם וגם הכסא דכתיב (תהלים ט) האויב תמו חרבות לנצח וכתיב וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו הרי השם שלם והכסא שלם.

49) ספר לקוטי הפרדס מרש"י דף יג עמוד ב

פ"ה קדיש. יתגדל ויתקדש על שם הפסוק והתגדלתי והתקדשתי והיאך יכול אדם להגדיל שמו של הק' שמא ח"ו כביכול חסר הוא. אין ודאי חסר הוא כדכתיב כי יד על כס יה נשבע הקב"ה שלא יהיה הכסא שלם עד שימחה זכר עמלק. וכן מצינו שמו יקוק וכשהוא אומר כס יה אינו אלא חצי שם באותיות וכמו כן קורא לכסא כס הרי שהן חסרין אותיות לכך אנו מתפללין יתגדל ויתקדש כלו' יה"ר מלפני מי שאמר והיה העולם שיגאלנו מבין האומות וימחה את זכר עמלק ויתקדש שמו להיות שלם. שמי' רבה כמו שמייה רבא ברה. וכן הוא אומר יתגדל ויתקדש שמייה רבא כשם שברא הקב"ה את עולמו וזהו בעלמא דברא כרעותיה כרצונו וימליך מלכותיה ואז המלכות והממשלה קיימת ומלכותו ית' ולא יהיה זר בתוכם ועובד לאל אחר כדכתיב והיה ה' למלך על כל הארץ וזה הדבר שהתפלל על הגאולה יהיה בחייכון וביומיכון ובהי דכל בית ישראל ועונין כל הקהל יהא שמייה רבא מברך לעלם בכל כחם יה"ר כמו שאמרת שמייה על שם יה שברא בו את עולמו מברך לעלם שיתגדל וגאולתנו תלויה באותו גידול השם כי השם לא לא יהי' שלם כמו שפ"ה עד שימחה זכר עמלק וזכר עמלק לא ימחה עד שנגאל בקרוב אמן.

50) גבורת ה' פ"ס

בזה רמזו דברים נפלאים. כי עמלק הוא החוצץ בפני השכינה, שאין השכינה נגלית בעולם הזה. וזה ידוע כי אומה זאת אינה מתחברת עם ישראל כלל... לפיכך אין הכסא שלם ואין השם שלם.

51) של"ה (בשער האותיות)

וזהו טעם סמיכות פרשת עמלק וביאת ארץ ישראל בפרשת כי תבא,²¹ כמו שאמרו חז"ל (ברכות ה, א): שלוש מתנות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל ולא נתנם אלא על ידי יסורין, ואלו הן; תורה וארץ ישראל ועולם הבא. וכי היכי דבביאה ראשונה בא עמלק, הכי נמי בקיבוץ גליות כשרוצים לבא לארץ ישראל עמלק מזדמן להם בדרך, וכאשר עינינו רואות היום תמידי, ירא ה' וישפוט.²² והתחיל בתיבת 'והיה'.. רמז למה שארז"ל כל מקום שנאמר והיה לשון שמחה הוא. וכתב הרמב"ן במנין תרי"ג, מצות ישיבת ארץ ישראל כל עת ורגע שהאדם בארץ ישראל הוא מקיים המצוה הזו. וידוע שעיקר שכר המצוה על השמחה גדולה, כדכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה, אם כן צריך היושב בארץ ישראל להיות שמח תדיר במצותו התדירה באהבתו אותה. וגם צריך להיות ירא וחרד. והנה תיבת והיה אצל מצות ישיבת ארץ ישראל רמז לשמחת המצוה, וסמיכת הפרשה לעמלק רמז לחרדה במצות מהרצועה התלויה באויר.

²⁰ בשורש י' מן השורשים שהקדים הרמב"ם לספר המצוות קבע הרמב"ם שאין למנות במניין תרי"ג מצוות הכשר מצוה. דבר שאינו מצוה לעצמו אלא הכשר לקיום מצוה אחרת, איננו נמנה כמצוה בפני עצמה. מצוה זכירת מעשה עמלק מוגדרת על ידי הרמב"ם כמצוה לזכור את מעשיו של עמלק, "ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו", ואם כן, הרי שהזכירה היא הכשר למצות המלחמה ולא מצוה בפני עצמה, ואין למנותה במניין תרי"ג מצוות. לכאן צ"ל שהמצוה אינו רק הכשר להמצוה של מלחמת עמלק, וממילא שייך גם אם אין אפשרות לקיים המצוה של מלחמה.

²¹ The following pesukim come one after another:

(יט) והיה בהניח יקוק אלהיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח: פ
דברים פרק כ"ב (א) והיה כי תבוא אל הארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה:

²² This is a quote from פ"ב ספר חרדים.

ויסורין של ארץ ישראל, הן מן הישמעאלים הן מן החלאים, מזבח כפרה הם.. ופירוש הענין, שעל ידי הצרות שבארץ ישראל מתנכים ומתמעטים העוונות, והעם היושב בה נשוא עון, וכתוב: וכפר אדמתו עמו.

One final lesson

52 בראשית פרק לו פסוק יב

12 And Timna was concubine to Eliphaz Esau's son; and she bore to Eliphaz Amalek. These are the sons of Adah Esau's wife.

יב וְתַמְנַע הִיְתָה פִּילְגֶשׁ, לְאֵלִיפִז בֶּן-עֵשׂוֹ, וְתִלְדַּ לְאֵלִיפִז, אֶת-עַמְלֵק; אֵלֶּה, בְּנֵי עֵדָה אִשְׁתּוֹ עֵשׂוֹ.

53 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צט עמוד ב

אחות לוטן תמנע מאי היא? - תמנע בת מלכים הואי, דכתיב +בראשית ל"ו+ אלוף לוטן אלוף תמנע. וכל אלוף - מלכותא בלא תאגא היא. בעיא לאיגיורי, באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה, הלכה והיתה פילגש לאלפיז בן עשו. אמרה: מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. נפק מינה עמלק, דצערינהו לישראל. מאי טעמא - דלא איבעי להו לרחקה.